

ЗАКОН
ЗА ЮРИДИЧЕСКИТЕ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ
(Обн., ДВ, бр. 81 от 2000 г.; изм. и доп., бр. 41 от 2001 г.; изм., бр. 98 от 2001 г., бр. 25 от 2002 г., бр. 120 от 2002 г.; изм., бр. 42 от 2005 г., бр. 102 от 2005 г., бр. 105 от 2005 г., бр. 30 от 2006 г., бр. 33 от 2006 г.; доп., бр. 38 от 2006 г.; изм. и доп., бр. 79 от 2006 г.; изм., бр. 105 от 2006 г.; доп., бр. 42 от 05.06.2009 г.)

Глава първа
ОБЩИ РАЗПОРЕДБИ

Предмет на закона

Чл. 1. (1) Този закон урежда учредяването, регистрацията, устройството, дейността и прекратяването на юридическите лица с нестопанска цел.

(2) Юридическите лица с нестопанска цел са сдружения и фондации.

Определяне на дейността

Чл. 2. (1) Юридическите лица с нестопанска цел свободно определят целите си и могат да се самоопределят като организации за осъществяване на дейност в обществена или в частна полза. Определянето се извършва с устава, учредителния акт или с изменение в тях.

(2) Определянето за осъществяване на общественополезна дейност е неотменяемо след вписването на това обстоятелство в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел в района на окръжния съд по седалището на юридическото лице с нестопанска цел.

(3) Юридическите лица с нестопанска цел, определени за осъществяване на общественополезна дейност, след възникването си подлежат на вписване в нарочен Централен регистър при Министерството на правосъдието.

(4) Правилата на глава трета не се прилагат за юридическите лица с нестопанска цел, определени за извършване на дейност в частна полза.

Цел на дейност

Чл. 3. (1) Юридическите лица с нестопанска цел определят свободно средствата за постигане на техните цели.

(2) Ограничения в дейността и средствата за постигане целите на юридическите лица с нестопанска цел могат да се определят само със закон.

(3) Юридическите лица с нестопанска цел могат да извършват допълнителна стопанска дейност само ако е свързана с предмета на основната дейност, за която са регистрирани, и като използват прихода за постигане на определените в устава или учредителния акт цели.

(4) Предметът на стопанската дейност се определя в устава или учредителния акт на юридическото лице с нестопанска цел.

(5) Извършването от юридическите лица с нестопанска цел на стопанска дейност се подчинява на условията и по реда, определени със законите, регулиращи съответния вид стопанска дейност.

(6) Юридическите лица с нестопанска цел не разпределят печалба.

Взаимоотношения с държавата

Чл. 4. Държавата може да подпомага и насърчава регистрираните в централния регистър юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност чрез данъчни, кредитно-лихвени, митнически и други финансови и икономически облекчения, както и финансирания при условия и по ред, определени в съответните специални закони.

Учредители

Чл. 5. Учредители на юридическо лице с нестопанска цел могат да бъдат български и чуждестранни юридически и дееспособни физически лица.

Правоспособност

Чл. 6. (1) Юридическото лице на организацията с нестопанска цел възниква с вписването му в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел в района на окръжния съд по седалището на юридическото лице.

(2) Действията на учредителите, извършени от името на учредяваното юридическо лице с нестопанска цел до деня на вписването, поражда права и задължения за лицата, които са ги извършили и преминават по право върху юридическото лице с нестопанска цел от момента на възникването му. При извършването на сделките се указва, че юридическото лице с нестопанска цел е в процес на учредяване. Лицата, сключили сделките, отговарят солидарно за поетите задължения.

(3) Юридическите лица с нестопанска цел са носители на всички права и задължения, които не са свързани с естествените качества на физическите лица и могат да притежават имущество.

Наименование

Чл. 7. (1) Наименованието трябва да включва ясно означение на вида на юридическото лице с нестопанска цел.

(2) Наименованието трябва да не въвежда в заблуждение и да не накърнява добрите нрави.

(3) Наименованието се изписва на български език и може да бъде допълнително изписано на чужд език.

(4) След като юридическото лице с нестопанска цел е вписано в съдебния регистър, не може да бъде вписано друго юридическо лице с нестопанска цел от същия вид със същото наименование.

(5) Вписаното в съдебния регистър юридическо лице с нестопанска цел може да иска от всяко друго юридическо лице с нестопанска цел от същия вид, приело по-късно наименование, съвпадащо с неговото, да преустанови носенето и служенето със съвпадащото наименование.

Седалище и адрес

Чл. 8. (1) Седалището на юридическото лице с нестопанска цел е населеното място, където се намира неговото управление.

(2) Адресът на юридическото лице с нестопанска цел е адресът на неговото управление.

Писмени актове

Чл. 9. Всяко писмено изявление от името на юридическото лице с нестопанска цел трябва да съдържа неговото наименование, седалище, адрес, както и данни за неговата регистрация, включително и БУЛСТАТ номер.

Представителство

Чл. 10. (1) Юридическото лице с нестопанска цел изразява волята си и извършва правни действия чрез своите органи. То се представлява от управителния си орган.

(2) По съдебни спорове между юридическото лице с нестопанска цел и управителния му орган, съответно членове на управителния орган, юридическото лице може да се представлява и от избрани от общото му събрание едно или няколко лица.

(3) Юридическо лице с нестопанска цел може да участва в работата на орган на юридическото лице с нестопанска цел чрез своя представител или упълномощено от него лице.

Устройство

Чл. 11. (1) Устройството на юридическите лица с нестопанска цел се определя от този закон и учредителния акт или устава.

(2) Юридическото лице с нестопанска цел може да има клонове. Управителят на клона представлява юридическото лице с нестопанска цел за дейността на клона.

Преобразуване

Чл. 12. (1) Юридическите лица с нестопанска цел могат да се преобразуват в друг вид юридически лица с нестопанска цел, да се вливат, сливат, отделят и разделят.

(2) След отделяне или разделяне юридическите лица с нестопанска цел отговарят солидарно за задълженията, възникнали до преобразуването им.

(3) Членовете на юридическите лица с нестопанска цел, които са се слели или влили, стават членове на новото юридическо лице с нестопанска цел, а членовете на юридическото лице с нестопанска цел, което се е разделило - членове на новообразуваните юридически лица с нестопанска цел, по техен избор.

Прекратяване

Чл. 13. (1) Юридическото лице с нестопанска цел се прекратява:

1. с изтичането на срока, за който е учредено;

2. с решение на върховния си орган;

3. с решение на окръжния съд по седалището на юридическото лице с нестопанска цел, когато:

а) не е учредено по законния ред;

б) (изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) извършва дейност, която противоречи на Конституцията, на законите и на добрите нрави;

в) е обявено в несъстоятелност.

(2) Решението на съда по ал. 1, т. 1 и 3 се постановява по иск на всеки заинтересуван или на прокурора.

(3) (Изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) Съдът дава срок до 6 месеца за отстраняване на основанията за прекратяване и неговите последици.

(4) В случаите на ал. 2 прекратяването се вписва служебно и съдът назначава ликвидатор.

Ликвидация

Чл. 14. (1) При прекратяване на юридическото лице с нестопанска цел се извършва ликвидация.

(2) Ликвидацията се извършва от управителния орган или от определено от него лице.

(3) Ако ликвидатор не е определен по реда на ал. 2, както и в случая на чл. 13, ал. 1, т. 2, той се определя от окръжния съд по седалището на юридическото лице с нестопанска цел.

(4) (Доп., ДВ, бр. 38 от 2006 г.) Относно неплатежоспособността, съответно несъстоятелността, редът за ликвидация и правомощията на ликвидатора се прилагат съответно разпоредбите на **Търговския закон**. По отношение на юридически лица с нестопанска цел подлежащите на вписване в търговския регистър актове на съда по несъстоятелността се вписват в регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и се обнародват в "Държавен вестник", а подлежащите на обявяване в търговския регистър актове се обнародват в "Държавен вестник".

Имущество след ликвидация

Чл. 15. (1) Разпределянето на останалото след удовлетворяването на кредиторите имущество се решава съгласно устава, учредителния акт или от върховния орган на юридическото лице с нестопанска цел, доколкото в този закон не е предвидено друго. Ако решение не е било взето до прекратяването, то се взема от ликвидатора.

(2) Ако не съществуват лица по ал. 1 или ако те не са определяеми, имуществото преминава върху общината по седалището на юридическото лице с нестопанска цел. Общината е длъжна да използва полученото имущество за дейност, възможно най-близка до целта на прекратеното юридическо лице с нестопанска цел.

(3) Имуществото по предходните алинеи не може да се разпределя, продава или по какъвто и да било начин да се прехвърля на ликвидатор, назначен извън кръга на лицата по ал. 2 с изключение на дължимото им възнаграждение.

(4) Лицата, придобили имущество в резултат на извършената ликвидация по ал. 1 - 3, отговарят за задълженията на прекратеното юридическо лице с нестопанска цел до размера на придобитото.

Заличаване на юридическото лице с нестопанска цел

Чл. 16. След разпределяне на имуществото ликвидаторът е длъжен да поиска заличаване вписването на юридическото лице с нестопанска цел от окръжния съд по седалището на юридическото лице с нестопанска цел.

Съдебен регистър за юридическите лица с нестопанска цел

Чл. 17. Към окръжните съдилища се води регистър за юридическите лица с нестопанска цел.

Подлежащи на вписване обстоятелства

Чл. 18. (1) На вписване в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел подлежат следните обстоятелства:

1. необходимото съдържание на учредителния акт или устава;
2. адресът;
3. имената и длъжностите на лицата, представляващи юридическото лице с нестопанска цел;
4. определянето за извършване на общественополезна дейност;
5. общият размер на първоначалните имуществени вноски, ако такива са предвидени;
6. прекратяването на юридическото лице с нестопанска цел;
7. преобразуването;
8. имената, съответно наименованието, както и адресът на ликвидаторите;
9. заличаването на юридическото лице с нестопанска цел.

(2) На вписване в регистъра за юридическите лица с нестопанска цел по седалището на клона подлежат следните обстоятелства:

1. наименованието, седалището и адресът на юридическото лице с нестопанска цел;
2. седалището и адресът на клона;
3. управителят на клона, както и предвидените в учредителния акт ограничения на правомощията и представителната му власт.

(3) Относно клоновете на чуждестранни юридически лица с нестопанска цел се вписват и:

1. целите на чуждестранното юридическо лице с нестопанска цел;
2. тези от целите по т. 1, които ще се осъществяват чрез клона;
3. определянето на клона за извършване на общественополезна дейност.

(4) На вписване подлежат и промените в обстоятелствата по ал. 1, 2 и 3.

Глава втора **ВИДОВЕ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ**

Раздел I **Сдружения**

Учредяване

Чл. 19. (1) Сдружението се учредява от три или повече лица, които се обединяват за осъществяване на дейност с нестопанска цел.

(2) Сдружение, което е определено за извършване на общественополезна дейност, се учредява от най-малко 7 дееспособни физически лица или 3 юридически лица.

Съдържание на устава

Чл. 20. Учредителите приемат устав, който трябва да съдържа:

1. наименованието;
2. седалището;
3. целите и средствата за тяхното постигане;
4. определянето вида на дейност съгласно чл. 2;
5. предмета на дейност;
6. органите на управление;
7. клоновете;
8. правомощията на органите на сдружението;
9. правилата относно начина на представляване на сдружението;
10. правилата относно възникването и прекратяването на членството, както и реда за уреждане на имуществените отношения при прекратяване на членството;
11. срока, за който е учредено сдружението;
12. реда за определяне на размера и начина на внасяне на имуществените вноски;
13. начина на разпределение на останалото имущество след удовлетворяването на кредиторите.

Членски права и задължения

Чл. 21. (1) Членуването в сдружението е доброволно.

(2) Всеки член има право да участва в управлението на сдружението, да бъде информиран за неговата дейност, да се ползва от имуществото му и от резултатите от дейността му по реда, предвиден в устава.

(3) Всеки член е длъжен да прави имуществени вноски, когато това е предвидено в устава.

(4) За задълженията на сдружението членът отговаря до размера на предвидените в устава имуществени вноски. Членът не отговаря лично за задълженията на сдружението.

(5) Членските права и задължения, с изключение на имуществените, са непрехвърлими и не преминават върху други лица при смърт, съответно при прекратяване. Изпълнението на членските задължения и упражняването на членските права може да бъде предоставено другиму, ако е предвидено в устава.

Прекратяване на членството

Чл. 22. (1) Членството се прекратява:

1. с едностранно волеизявление до сдружението;
2. със смъртта или поставянето под пълно запрещение;
3. с изключването;
4. с прекратяването на юридическото лице с нестопанска цел;
5. при отпадане.

(2) Ако уставът не предвижда друго, решението за изключване се взема от общото събрание при поведение, което прави по-нататъшното членство несъвместимо.

(3) Когато уставът предвижда изключването да става по решение на управителния съвет или на друг орган на сдружението, това решение може да се обжалва пред общото събрание.

(4) Отпадането поради невнасяне установените имуществени вноски и системно неучастие в дейността се констатира по документи по реда, предвиден в устава на сдружението.

Органи

Чл. 23. (1) Върховен орган на сдружението е общото събрание.

(2) Управителен орган на сдружението е управителният съвет.

Общо събрание

Чл. 24. Общото събрание се състои от всички членове на сдружението, освен ако в устава е предвидено друго.

Права на общото събрание

Чл. 25. (1) Общото събрание:

1. изменя и допълва устава;
 2. приема други вътрешни актове;
 3. избира и освобождава членовете на управителния съвет;
 4. приема и изключва членове;
 5. взема решение за откриване и закриване на клонове;
 6. взема решение за участие в други организации;
 7. взема решение за преобразуване или прекратяване на сдружението;
 8. приема основните насоки и програма за дейността на сдружението;
 9. приема бюджета на сдружението;
 10. взема решения относно дължимостта и размера на членския внос или на имуществените вноски;
 11. приема отчета за дейността на управителния съвет;
 12. отменя решения на другите органи на сдружението, които противоречат на закона, устава или други вътрешни актове, регламентиращи дейността на сдружението;
 13. взема и други решения, предвидени в устава.
- (2) Правата по ал. 1, т. 1, 3, 7, 9, 11 и 12 не могат да се възлагат на други органи на сдружението.
- (3) Решенията на общото събрание са задължителни за другите органи на сдружението.
- (4) Решенията на общото събрание подлежат на съдебен контрол относно тяхната законосъобразност и съответствие с устава.
- (5) Решенията на органите на сдружението, които са взети в противоречие със закона, устава или предходно решение на общото събрание, могат да бъдат оспорвани пред общото събрание по искане на заинтересуваните членове на сдружението или на негов орган, отправено в едномесечен срок от узнаването им, но не по-късно от една година от датата на вземане на решението.
- (6) Споровете по ал. 4 могат да бъдат повдигани пред съда по регистрацията на сдружението от всеки член на сдружението или на негов орган, или от прокурора в едномесечен срок от узнаването им, но не по-късно от една година от датата на вземане на решението.

Свикване на общото събрание

Чл. 26. (1) (Изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) Общото събрание се свиква от управителния съвет по негова инициатива или по искане на една трета от членовете на сдружението. Ако в последния случай управителният съвет в двуседмичен срок не отправи писмено покана за свикване на общото събрание, то се свиква от съда по седалището на сдружението по писмено искане на заинтересуваните членове или натоварено от тях лице.

(2) Поканата трябва да съдържа дневния ред, датата, часа и мястото за провеждането на общото събрание и по чия инициатива то се свиква.

(3) (Изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) Ако друго не е предвидено в устава, поканата се обнародва в "Държавен вестник" и се поставя на мястото за обявления в сградата, в която се намира управлението на сдружението, най-малко един месец преди насрочения ден.

Кворум

Чл. 27. Ако уставът не разпорежда друго, общото събрание е законно, ако присъстват повече от половината от всички членове. При липса на кворум събранието се отлага с един час по-късно на същото място и при същия дневен ред и може да се проведе, колкото и членове да се явят, освен ако уставът не разпорежда друго.

Гласуване

Чл. 28. (1) Всеки член на общото събрание има право на един глас.

(2) Член на общото събрание няма право на глас при решаването на въпроси, отнасящи се до:

1. него, неговия съпруг(а) или роднини по права линия - без ограничения, по сребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително;
2. юридически лица, в които той е управител или може да наложи или възпрепятства вземането на решения.

(3) Едно лице може да представлява не повече от трима членове на общото събрание въз основа на писмено пълномощно, освен ако друга норма на представителство или събрание на пълномощниците не са предвидени в устава. Преупълномощаване не се допуска.

Вземане на решения

- Чл. 29. (1) Решенията на общото събрание се вземат с мнозинство от присъстващите.
(2) Решения по чл. 25, ал. 1, т. 1 и 7 се вземат с мнозинство 2/3 от присъстващите.
(3) По въпроси, които не са включени в обявения в поканата дневен ред, не може да се вземат решения.

Управителен съвет

Чл. 30. (1) Управителният съвет се състои най-малко от три лица - членове на сдружението. Юридически лица, които са членове на сдружението, могат да посочват за членове на управителния съвет и лица, които не са членове на сдружението. Членовете на управителния съвет се избират за срок до пет години.

(2) Управителният съвет избира от своя състав председател. В устава може да се предвиди, че председателят се избира от общото събрание или друг орган на сдружението.

(3) По решение на общото събрание функциите на управителен съвет могат да се изпълняват и от едно лице - управител.

Правомощия на управителния съвет

Чл. 31. Управителният съвет:

1. представлява сдружението, както и определя обема на представителната власт на отделни негови членове;
2. осигурява изпълнението на решенията на общото събрание;
3. разпорежда се с имуществото на сдружението при спазване изискванията на устава;
4. подготвя и внася в общото събрание проект за бюджет;
5. подготвя и внася в общото събрание отчет за дейността на сдружението;
6. определя реда и организира извършването на дейността на сдружението, включително и тази в обща полза, и носи отговорност за това;
7. определя адреса на сдружението;
8. взема решения по всички въпроси, които по закон или съгласно устава не спадат в правата на друг орган;
9. изпълнява задълженията, предвидени в устава.

Заседания на управителния съвет

Чл. 32. (1) Заседанията на управителния съвет се свикват и ръководят от председателя, освен ако уставът не предвижда друго. Председателят е длъжен да свика заседание на управителния съвет при писмено искане на една трета от членовете му. Ако председателят не свика заседание на управителния съвет в седмичен срок, то може да се свика от всеки един от заинтересуваните членове на управителния съвет. При отсъствие на председателя заседанието се ръководи от определен от управителния съвет негов член.

(2) Управителният съвет може да взема решение, ако на заседанието му присъстват повече от половината от неговите членове.

(3) Присъстващо е и лице, с което има дву-странна телефонна или друга връзка, гарантираща установяването на самоличността му и позволяваща участието му в обсъждането и вземането на решения. Гласуването на този член се удостоверява в протокола от председателстващото заседание.

(4) Решенията се вземат с мнозинство от присъстващите, а решенията по чл. 14, ал. 2 и чл. 31, т. 3 и 6 - с мнозинство от всички членове. В устава може да се предвиди решенията, с изключение на тези по предходното изречение, да се вземат и с друго мнозинство.

(5) Управителният съвет може да вземе решение и без да бъде провеждано заседание, ако протоколът за взетото решение бъде подписан без забележки и възражения за това от всички членове на управителния съвет.

Раздел II Фондации

Учредяване

Чл. 33. (1) Фондация се учредява приживе или по случай на смърт с едностранен учредителен акт, с който безвъзмездно се предоставя имущество за постигане на нестопанска цел.

(2) За учредяване на фондацията приживе е необходимо актът да бъде с нотариално заверени подписи.

(3) Когато се прехвърлят вещни права върху недвижим имот, учредителният акт се вписва от съдията по вписванията при районния съд по местонахождението на имота.

(4) Имуществото, предоставено с учредителния акт, се счита за имущество на фондацията при нейното възникване от датата на извършване на учредителния акт приживе или на откриване на наследството по случай смърт.

(5) Учредителят има право да отмени учредителния акт до възникване на фондацията, като това право не преминава върху наследниците.

Съдържание на учредителния акт

Чл. 34. (1) В учредителния акт се посочва:

1. наименованието;
2. седалището;
3. целите;
4. видът на дейност съгласно чл. 2;
5. предоставеното имущество;
6. органите на фондацията;
7. клоновете;
8. правилата относно правомощията на органите;
9. правилата относно начина на представляване;
10. срокът, за който е учредена фондацията.

(2) За да има действие учредителният акт, достатъчно е да са спазени изискванията на ал. 1, т. 3 и 5.

(3) Искането за вписване се прави от учредителя или овластено от него лице или орган, изпълнителя на завещанието, наследника или от някое от лицата, които биха се ползвали от дейността на фондацията съобразно учредителния акт.

(4) Ако са нужни действия за изменение или допълнение на учредителния акт и не е възможно те да бъдат извършени от учредителя или по установен от него или от закона ред, по искане на заинтересуваните заявители окръжният съд по седалището на фондацията извършва промените. Съдът е длъжен да извърши действията в съответствие с волята, изразена с учредителния акт.

Органи

Чл. 35. (1) Фондацията има управителен орган, който може да бъде едноличен или колективен.

(2) Когато учредителният акт предвижда повече от един орган, правилата за общото събрание и управителния съвет на сдружение се прилагат съответно и за другите органи.

(3) Органите на фондацията могат да вземат решения за попълване на състава си. Ако те не са в състояние да сторят това, всяко лице от състава им, както и всяко лице, което би се ползвало от дейността на фондацията, може да поиска от окръжния съд по седалището ѝ да попълни състава на органите си в съответствие с волята, изразена с учредителния акт.

(4) Когато в учредителния акт не са посочени органи на фондацията, те се определят от окръжния съд по местоучредяването ѝ при условията и по реда на чл. 34, ал. 4.

Запазени права

Чл. 36. (1) Запазените права за учредителя или определено от него трето лице преминават върху съответния орган на фондацията, в случай че учредителят или лицето почине, бъдат обявени за отсъстващи или поставени под запрещение, съответно ако бъдат прекратени.

(2) Ако лицата по ал. 1 не упражняват правата си с необходимата грижа или са в трайна невъзможност да ги упражняват, съдът по регистрацията по искане на управителния орган може да постанови техните правомощия да бъдат предоставени на съответния орган на фондацията за известен период или завинаги.

Глава трета

ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ ЗА ОБЩЕСТВЕНОПОЛЕЗНА ДЕЙНОСТ

Раздел I

Общи разпоредби

Приложно поле

Чл. 37. (1) Разпоредбите на този закон относно юридическите лица с нестопанска цел се прилагат спрямо организациите, определени за извършване на общественоразноползна дейност, доколкото в тази глава не е предвидено друго.

(2) Съдебните и административните органи по регистрацията на юридическите лица с нестопанска цел отказват вписване на организациите, определени за извършване на общественоразноползна дейност, когато разпоредбите на устава или учредителният им акт противоречат на разпоредбите на тази глава.

(3) Юридическите лица с нестопанска цел, които не са определени за извършване на общественоразноползна дейност, както и тези, на които е отказано вписване по реда на ал. 2, могат да продължат да осъществяват дейност в личен интерес на членовете си или на определени лица.

Определяне на извършваната дейност

Чл. 38. (1) Юридическите лица с нестопанска цел, определени за извършване на общественоразноползна дейност, разходват имуществото си за:

1. развитието и утвърждаването на духовните ценности, гражданското общество, здравеопазването, образованието, науката, културата, техниката, технологиите или физическата култура;

2. подпомагането на социално слабите, на инвалидите или лицата, нуждаещи се от грижи;
3. подпомагането на социалната интеграция и личностната реализация;
4. защитата на човешките права или на околната среда;
5. други цели, определени със закон.

(2) Чуждестранно юридическо лице с нестопанска цел може да осъществява общественополезна дейност чрез негов клон в страната при условията на този закон.

(3) (Изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) Юридическите лица с нестопанска цел, определени за извършване на общественополезна дейност, следва да заявят за вписване в централния регистър обстоятелствата по чл. 45, ал. 2 в двумесечен срок от вписването на определянето в съдебния регистър.

Органи

Чл. 39. (1) Юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност има колективен върховен орган и управителен орган.

(2) Колективният орган на юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност взема решенията си по реда на чл. 32, ал. 4.

(3) (Изм., ДВ, бр. 98 от 2001 г., бр. 79 от 2006 г., бр. 105 от 2006 г.) Годишните финансови отчети на юридическите лица с нестопанска цел, определени за осъществяване на общественополезна дейност, вписани в Централния регистър при Министерството на правосъдието, подлежат на независим финансов одит при условията на **Закона за счетоводството**.

Задължение за водене на книги

Чл. 40. (1) Юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност е длъжно да води книги за протоколите от заседанията на колективните си органи. Ръководещият заседанието на колективния орган и лицето, изготвило протокола, удостоверяват и отговарят за верността на съдържанието му.

(2) Юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност изготвя доклад за дейността си веднъж годишно, който трябва да съдържа данни относно:

1. съществените дейности, изразходваните за тях средства, връзката им с целите и програмите на организацията и постигнатите резултати;
2. размера на безвъзмездно полученото имущество и приходите от другите дейности за набиране на средства;
3. (нова, ДВ, бр. 79 от 2006 г.) вида, размера, стойността и целите на получените и предоставени дарения, както и данни за дарителите;
4. (предишна т. 3, ДВ, бр. 79 от 2006 г.) финансовия резултат.

(3) (Изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) Годишният доклад за дейността и финансовият отчет на юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност се представят на хартиен или електронен носител. Те са публични и се публикуват в бюлетина и интернет страницата на централния регистър.

Разходване на имущество

Чл. 41. (1) Юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност може безвъзмездно да разходва имущество и да осъществява дейността, насочена за постигане на целите, определени по реда на този закон.

(2) Подборът на лицата и начинът на тяхното подпомагане от юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, се извършват в зависимост от целта и финансовите възможности на юридическото лице с нестопанска цел съгласно обявения ред и правилата за осъществяване на дейността. Информацията за реда, по който се извършва подборът, е общодостъпна и се вписва в централния регистър.

(3) За безвъзмездно разходване на имуществото на юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност е необходимо мотивирано решение, взето от върховния орган на организацията с мнозинство 2/3 от всички негови членове, когато е в полза на:

1. лица от състава на другите му органи и техните съпрузи, роднините им по права линия - без ограничение, по сребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително;
2. лица, били в състава на управителните му органи до 2 години преди датата на вземане на решението;
3. юридически лица, финансирали организацията до 3 години преди датата на вземане на решение;
4. юридически лица, в които посочените лица в т. 1 и 2 са управители или могат да наложат или възпрепятстват вземането на решения;
5. (нова, ДВ, бр. 79 от 2006 г.) политически партии, в ръководните и контролните органи на които участват членове на ръководни и контролни органи на юридическите лица с нестопанска цел.

(4) Юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност не може да сключва сделки с лицата по ал. 3, т. 1, както и с юридически лица, в които посочените лица са управители или могат да наложат или възпрепятстват вземането на решения, освен ако сделките са в очевидна полза на юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност или са сключени при общи условия, публично обявени.

Преобразуване

Чл. 42. Юридическо лице с нестопанска цел, определено за осъществяване на общественополезна дейност, не може да се преобразува в юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на дейност в частна полза.

Ликвидация

Чл. 43. (1) Ликвидаторът е длъжен по възможност да удовлетвори кредиторите на юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност от наличните парични средства, а ако това е невъзможно - чрез осребряване първо на движимото, а след това на недвижимото имущество на юридическото лице с нестопанска цел.

(2) Имущество не може да се прехвърля по какъвто и да е начин на:

1. учредителите и настоящите и бившите членове;
2. лицата, били в състава на органите му и служителите му;
3. ликвидаторите освен дължимото възнаграждение;
4. съпрузите на лицата по т. 1 - 3;
5. роднините на лицата по т. 1 - 3 по права линия - без ограничение, по съребрена линия - до четвърта степен, или по сватовство - до втора степен включително;
6. юридическите лица, в които лицата по т. 1 - 5 са управители или могат да наложат или възпрепятстват вземането на решения.

Имущество след ликвидацията

Чл. 44. (1) (Изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) Имуществото, останало след удовлетворението на кредиторите, се предоставя по решение на съда на юридическото лице с нестопанска цел, определено за извършване на общественополезна дейност със същата или близка нестопанска цел, ако редът за разпределянето му не е уреден в устава или учредителния акт.

(2) Ако имуществото не бъде предоставено по реда на ал. 1, то се предава на общината, в която е седалището на прекратеното юридическо лице с нестопанска цел. Общината е длъжна да предоставя имуществото за извършване на възможно най-близка до целите на прекратеното юридическо лице с нестопанска цел общественополезна дейност.

Раздел II Централен регистър

Вписване в централния регистър

Чл. 45. (1) Юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност трябва да представят заявление за вписване в централния регистър при Министерството на правосъдието.

(2) Към заявлението се прилагат:

1. препис от съдебните решения по регистрацията;
2. (изм., ДВ, бр. 79 от 2006 г.) удостоверение за актуално състояние по регистрацията, издадено от съда по регистрацията;
3. (отм., ДВ, бр. 105 от 2005 г.);
4. декларация за наличието на обстоятелствата по чл. 38 - 41, както и за дължимите данъци, такси, мита и други публични вземания;
5. правилата и редът за извършване на общественополезна дейност.

(3) Министърът на правосъдието приема правилник за устройството и реда на работата и воденето на регистъра и утвърждава образци на представяните пред него документи. Министърът или оправомощено от него лице вписва заявените обстоятелства с мотивирано решение незабавно. Когато е необходимо да се представят допълнителни доказателства или да се отстранят недостатъци по представените документи, вписването се извършва след изтичане на предоставения срок за допълнения и изменения в подаденото заявление.

(4) Вписването в регистъра се отказва, ако юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност не е вписано от компетентния съд като юридическо лице с нестопанска цел за извършване на общественополезна дейност или ако неговата дейност противоречи на закона. Налице е мълчалив отказ за вписване, ако то не бъде извършено в 14-дневен срок от заявяването му.

(5) (Изм., ДВ, бр. 30 от 2006 г.) Изричният или мълчаливият отказ за вписване подлежи на обжалване в 14-дневен срок по реда на **Административнопроцесуалния кодекс**.

(6) (Изм., ДВ, бр. 105 от 2005 г.) Влезлите в сила откази се съобщават служебно на съда по седалището на юридическото лице с нестопанска цел и на органите на Националната агенция за приходите.

(7) На вписване подлежат и промените в обстоятелствата по ал. 2.

(8) (Изм., ДВ, бр. 105 от 2005 г.) Правата на юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност да ползват облекчения по настоящия закон възникват от датата на вписване в централния регистър. Вписаното обстоятелство се счита известно на третите лица от деня на вписването, като последното се съобщава служебно на съда по седалището на юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност и на органите на Националната агенция за приходите.

(9) Централният регистър е публичен, като всеки може да иска справка или извлечение от съдържанието му относно информацията, която подлежи на обявяване.

(10) Правилата за публичност на централния регистър се прилагат съответно, когато в друг регистър се вписват обстоятелства по този закон.

(11) Централният регистър издава месечен бюлетин, в който се публикуват вписаните юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, отказите и заличените вписвания, както и се обявява информация съобразно Правилника за дейността на централния регистър.

(12) Процедурата по вписване в централния регистър, публикациите, обявяването на информацията и обжалването на отказите за вписване са освободени от заплащане на държавни такси.

Ежегоден контрол

Чл. 46. (1) Юридическите лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност са длъжни да представят до 31 май на всяка година информация за дейността си през предходната година пред централния регистър.

(2) В регистъра се заявяват за вписване и се представят:

1. преписите от съдебните решения за регистрация на промени;
 2. списъкът на лицата, били в състава на управителните органи;
 3. информация за дейността по чл. 38;
 4. (изм. и доп., ДВ, бр. 79 от 2006 г.; изм., бр. 105 от 2006 г.) годишен финансов отчет, включително заверен, когато подлежи на независим финансов одит;
 5. годишният доклад по чл. 40, ал. 2;
 6. декларация за дължимите данъци, такси, мита и други публични вземания;
 7. промени в устава или учредителния акт.
- (3) (Изм., ДВ, бр. 33 от 2006 г.; отм., бр. 79 от 2006 г.).

Текущ контрол

Чл. 47. Министърът на правосъдието има право да изисква текуща информация за обстоятелствата, подлежащи на вписване.

Задължение за уведомяване

Чл. 47а. (Нов, ДВ, бр. 79 от 2006 г.) За закононарушенията, констатирани при ежегодния или текущ контрол, министърът на правосъдието уведомява съответните държавни контролни органи за предприемане на проверки и предвидените в закона действия.

Заличаване на вписването

Чл. 48. (1) (Изм., ДВ, бр. 33 от 2006 г., бр. 79 от 2006 г.) Вписването се заличава от министъра на правосъдието или оправомощено от него лице - служебно, по искане на прокурора или на съответните държавни контролни органи, когато юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност:

1. системно не представя в определените срокове информацията по отношение подлежащите на вписване обстоятелства;
2. две поредни години не представи в срок информация за дейността по смисъла на чл. 46, ал. 1;
3. извършва дейност в нарушение на чл. 13, ал. 1, т. 3, буква "б";
4. системно не внася в срок публични вземания;
5. е останало с членове под законово изискуемия минимум за период повече от 6 месеца.

(2) (Нова, ДВ, бр. 79 от 2006 г.) В случаите по ал. 1, т. 1 и 2, преди заличаване на вписването, министърът на правосъдието изпраща писмено уведомление до юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, в което определя допълнителен срок за представяне на информацията, след който, ако тя не бъде представена, вписването се заличава.

(3) (Предишна ал. 2, ДВ, бр. 79 от 2006 г.) Заличаването на вписването не освобождава юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност и членовете на управителните му органи от задълженията и отговорността им по този закон.

Повторно вписване

Чл. 49. (1) Юридическото лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, на което е заличено вписването, може да заяви повторно вписване не по-рано от изтичането на една година след отпадане на основанията за заличаването му. Това право може да бъде упражнено еднократно.

(2) Юридическото лице, на което е заличено вписването като юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност, може единствено да продължи да разходва имуществото си за дейностите, посочени в устава или учредителния си акт, доколкото не противоречат на разпоредбите на чл. 38, ал. 1, чл. 41, ал. 1, чл. 43 и 44.

Обжалване

Чл. 50. (1) Решенията на министъра на правосъдието за отказ от вписване на заявените обстоятелства или за заличаване на вписването на юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност подлежат на обжалване пред Върховния административен съд в 14-дневен срок от съобщаването им.

(2) Ако отказът за вписване, съответно заличаването бъдат отменени, вписването се извършва служебно.

(3) Влезлите в сила откази за вписване и заличаването на вписването се отбелязват служебно от съда по регистрацията на юридическо лице с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност.

Глава четвърта

КЛОНОВЕ НА ЧУЖДЕСТРАННИ ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА С НЕСТОПАНСКА ЦЕЛ (Загл. изм., ДВ, бр. 42 от 2005 г.)

Чл. 51. (Отм., ДВ, бр. 42 от 2005 г.).

Учредяване на клон

(Загл. изм., ДВ, бр. 42 от 2005 г.)

Чл. 52. (1) (Отм., ДВ, бр. 42 от 2005 г.).

(2) Чуждестранно юридическо лице с нестопанска цел може да учреди клон в страната, ако целите му не противоречат на обществения ред и закона в Република България.

ПРЕХОДНИ И ЗАКЛЮЧИТЕЛНИ РАЗПОРЕДБИ

§ 1. (1) Заварените към датата на влизане на този закон в сила юридически лица с нестопанска цел запазват правоспособността си на юридически лица без да се регистрират по реда на този закон.

(2) Юридическите лица с нестопанска цел, които желаят да бъдат определени за осъществяване на общественополезна дейност, трябва да представят заявлението за вписване в Централния регистър при Министерството на правосъдието в тригодишен срок от влизането на закона в сила. Статутът на юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност се придобива от датата на вписване в централния регистър.

(3) Заявлението трябва да съдържа подлежащите на вписване обстоятелства по реда на чл. 45, ал. 2.

(4) (Изм., ДВ, бр. 25 от 2002 г.) Заварените към датата на влизане в сила на закона сдружения и фондации са длъжни в срок до 31 декември 2002 г. да приведат уставите или учредителните си актове в съответствие със закона.

§ 2. (1) (Предишен текст на § 2, ДВ, бр. 41 от 2001 г.; изм., бр. 120 от 2002 г.; доп., бр. 42 от 2009 г.) Организациите, които имат за цел извършването на политическа, синдикална и дейност, присъща на вероизповедание, както и читалищата се уреждат с отделен закон.

(2) (Нов, ДВ, бр. 41 от 2001 г.) До влизането на закона по ал. 1 в сила регистрацията на нови синдикални организации, вписването на промени в подлежащи на регистрацията обстоятелства на юридически лица на съществуващи синдикални организации, както и свързаните с това заварени съдебни производства, се извършват по реда на глава първа. Съдът вписва в регистъра данните по чл. 18, ал. 1, т. 1 - 3, 5 - 7 и 9 от закона.

§ 3. Този закон отменя **чл. 134 - 154 от Закона за лицата и семейството** (обн., ДВ, бр. 182 от 1949 г.; попр., бр. 193 от 1949 г.; изм., Изв., бр. 12 от 1951 г., бр. 12 и 92 от 1952 г., бр. 15 от 1953 г.; попр., бр. 16 от 1953 г.; изм., бр. 89 от 1953 г., бр. 90 от 1955 г., бр. 90 от 1956 г., бр. 50 от 1961 г., ДВ, бр. 23 от 1968 г., бр. 36 от 1979 г., бр. 41 от 1985 г., бр. 46 от 1989 г., бр. 20 от 1990 г., бр. 15 от 1994 г., бр. 67 от 1999 г.).

§ 4. В **Закона за администрацията** (обн., ДВ, бр. 130 от 1998 г.; бр. 8 от 1999 г. - Решение № 2 на Конституционния съд от 1999 г.; изм., бр. 67 от 1999 г., бр. 64 от 2000 г.) чл. 22 се отменя.

§ 5. (1) Прекратяват се всички сдружения с нестопанска цел и всички фондации в уставите или учредителните актове, на които към влизане на този закон в сила е вписано, че имат за цел или задача да съдействат на Българската комунистическа партия, Отечествения фронт, Димитровския комунистически младежки съюз и техните правоприменници.

(2) Съдът обявява прекратяването по искане на прокурора или на всяко заинтересувано лице и назначава ликвидатори.

(3) Ликвидацията се извършва по реда на Търговския закон и следва да приключи в 6-месечен срок от назначаването на ликвидаторите.

(4) Имуществото, останало след удовлетворяване на кредиторите, се предава на държавата. То може да бъде предоставено по реда на чл. 44 на други юридически лица с нестопанска цел за осъществяване на общественополезна дейност.

§ 6. Законът влиза в сила от 1 януари 2001 г. и неговото изпълнение се възлага на министъра на правосъдието.

ЗАКОН
за изменение и допълнение на Закона за юридическите лица с нестопанска цел
(Обн., ДВ, бр. 79 от 29.09.2006 г.)

Преходна разпоредба

§ 12. Юридическите лица с нестопанска цел, определени за извършване на общественополезна дейност, които не са вписани в Централния регистър при Министерството на правосъдието, подават заявление за вписване в едногодишен срок от влизането в сила на този закон.

Законът е приет от 40-то Народно събрание на 14 септември 2006 г. и е подпечатан с официалния печат на Народното събрание.